

1. Антоненко В. Корпоративне управління – важливий елемент менеджменту на підприємстві. Вісник КНТЕУ. 2014. № 3. С. 120–128.
2. Принципи корпоративного управління ОЕСР // Організація економічного співробітництва та розвитку. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>.
3. Поліщук Т. Показники ефективності корпоративного управління на підприємствах: сучасні аспекти. URL: www.dviara.dp.ua.
4. Скібіцький О., Матвеев В., Скібіцька Л. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. 912 с.
5. Тимошук В. Ефективність корпоративного управління в Україні. URL: nbuv.com.ua.
6. Штерн Г. Корпоративне управління: навч. посібник для студентів спеціальності 8.050201 «Менеджмент організації». Харків: ХНАМГ, 2009. 278 с.
7. Циряненко Г. Корпоративне управління: значення та функції. URL: www.rusnauka.com.
8. Організація економічного співробітництва і розвитку (OECD). Principles of Corporate Governance. URL: http://www.oecd.org/document/49/0,3343,en_2649_34813_31530865_1_1_1_1,00.html.

E-mail: COOPERJULIA@ukr.net

УДК 334.75

Братуга О.Г.

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економіки промисловості
та організації виробництва,
Український державний хіміко-технологічний університет

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано явище об'єднання підприємств, яке належить до однієї з нових видових форм сучасних економічних систем мікрорівня, завдяки яким суб'єкти господарювання здатні забезпечити можливість здійснювати господарську діяльність підприємницького типу і, як наслідок, необхідний рівень конкурентоспроможності. Стосовно української економіки, незважаючи на те, що її визнано економікою ринкового типу, слід зазначити, що відповідний організаційний засіб ведення конкурентної боротьби практично не використовується. Поряд з тим, що поняття явища об'єднання підприємств досліджено як закордонними, так і вітчизняними науковцями неповністю, вкрай обмежені можливості використання українськими підприємствами уже набутого світового досвіду певних його видових форм можна пояснити, зокрема, недосконалою вітчизняною нормативно-правовою базою, яка не відповідає реаліям сучасної економічної сфери буття. Надано економіко-правову оцінку стану нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднання підприємств в економіці України. Запропоновано рекомендації щодо її поліпшення.

Ключові слова: об'єднання підприємств, нормативно-правова база, Господарський кодекс України, економіко-правова оцінка, структурно-логічна схема, рекомендації.

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ БАЗЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОБЪЕДИНЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Братуга А.Г.

В статье проанализировано явление объединения предприятий, которое принадлежит к одной из новых видовых форм современных экономических систем микроуровня, благодаря которым субъекты хозяйствования способны обеспечить возможность осуществлять хозяйственную деятельность предпринимательского типа и, как следствие, необходимый уровень конкурентоспособности. Касательно украинской экономики, несмотря на то, что она признана экономической рыночного типа, следует отметить, что соответствующий организационный способ ведения конкурентной борьбы практически не используется. Вместе с тем, что понятие явления объединения предприятий исследовано как зарубежными, так и отечественными учеными не полностью, крайне ограниченные возможности использования украинскими предприятиями уже имеющегося мирового

опыта определенных его видовых форм можно объяснить, в частности, несовершенной нормативно-правовой базой, которая не соответствует реалиям современной экономической сферы бытия. Предоставлена экономико-правовая оценка состояния нормативно-правовой базы обеспечения функционирования объединения предприятий в экономике Украины. Предложены рекомендации по ее усовершенствованию.

Ключевые слова: объединение предприятий, нормативно-правовая база, Хозяйственный кодекс Украины, экономико-правовая оценка, структурно-логическая схема, рекомендации.

RECOMMENDATIONS FOR THE IMPROVEMENT OF THE REGULATORY SUPPORT FOR THE OPERATION OF THE UNITING OF ENTERPRISES IN THE ECONOMY OF UKRAINE

Bratuta O.

The phenomenon of uniting of enterprises belongs to one of the new types of modern economic systems of a micro level, thanks to which, business entities are able to provide an opportunity to carry out entrepreneurial business activities and, as a consequence, they are able to provide the necessary level of competitiveness. In spite of the fact that the Ukrainian economy was recognized as a market economy type, it should be noted that the appropriate organizational means of competitive struggle is practically not used. Along with the fact that the concept of the phenomenon of the uniting of enterprises is not fully researched both by foreign and domestic scientists, extremely limited possibilities to use the already acquired world experience of certain of its specific forms by Ukrainian enterprises can be explained by the imperfect domestic regulatory framework, which is, to some extent, inadequate, to the realities of the modern economic sphere of being. Economic legal assessment of the situation of the regulatory support for ensuring the functioning of the uniting of enterprises in the Ukrainian economy was given in the article. Recommendations for improving it are suggested.

Keywords: uniting of enterprises, regulatory support, Commercial Code of Ukraine, economic legal assessment, structural logical scheme, recommendations.

Постановка проблеми. Явище об'єднання підприємств належить до однієї з нових видових форм сучасних економічних систем мікрорівня, завдяки яким суб'єкти господарювання здатні забезпечити можливість здійснювати господарську діяльність підприємницького типу і, як наслідок, необхідний рівень конкурентоспроможності. Окремі форми цієї організаційної структури підприємництва широко застосовуються в економічно розвинутих країнах. Стосовно української економіки, незважаючи на те, що її визнано економікою ринкового типу, слід зазначити, що відповідний організаційний засіб ведення конкурентної боротьби практично не використовується. Поряд із тим, що поняття явища об'єднання підприємств досліджено як закордонними, так і вітчизняними науковцями неповністю, вкрай обмежені можливості використання українськими підприємствами уже набутого світового досвіду певних його видових форм можна пояснити, зокрема, недосконалою вітчизняною нормативно-правовою базою, яка не відповідає реаліям сучасної економічної сфери буття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі поліпшення нормативно-правового забезпечення функціонування об'єднання підприємств і його видових форм у вітчизняній науковій літературі не приділялося необхідної та достатньої уваги. На існування цієї проблеми, зокрема щодо необхідності розширення складу видових форм, які доцільно включити до наявної нормативно-правової бази, звертали увагу такі науковці, як Л.М. Чепурда, О.О. Гиль, І.Т. Єгорова [1–3]. Водночас ці напрацювання не вирішують проблему її невідомості. Нормативно-правова база регламентації функціонування об'єднання підприємств і його видових форм в Україні за 27 років її економічної самостійності зазнавала певних змін. На першому історичному етапі відповідну функцію виконував лише Закон України «Про промислово-фінансові групи в Україні», об'єктом правового регулювання виступала лише окрема однойменна видова форма [4]. На наступному етапі до цього акта було додано Господарський

кодекс України [5]. Нині функціонування об'єднання підприємств і його видових форм регламентовано лише в одному нормативно-правовому акті, а саме Господарському кодексі України. Слід відзначити, що зазначені зміни не привели до усунення вищезазначеної проблеми. Її кардинальне вирішення, на нашу думку, є можливим шляхом розв'язання двох проблем, таких як надання економіко-правової оцінки якості наявної нормативно-правової бази, розробка рекомендацій щодо її поліпшення.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розробці рекомендацій щодо поліпшення нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднання підприємств в економіці України. Під час проведення дослідження використані засоби порівняльного аналізу, системного аналізу, категоріального аналізу, узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднань підприємств в економіці України характерні такі особливості:

1) передбачено, що відповідна база сформована як певна взаємопов'язана сукупність нормативних актів, що перебувають у відношенні підпорядкування до Господарського кодексу України, тобто зазначені нормативно-правові акти мають конкретизувати окремі положення зазначеного Кодексу стосовно сутності, змісту окремих видових форм об'єднань підприємств, а також умов, що забезпечують їх функціонування;

2) питання створення, функціонування та регулювання діяльності об'єднань підприємств знайшли відображення лише в таких нормативно-правових актах, як Господарський кодекс України та Закон України «Про промислово-фінансові групи в Україні», з яких останній втратив чинність; отже, процес формування зазначеної бази слід вважати незавершеним;

3) як економічна теоретична основа її формування використана одна з альтернативних концепцій інтегрованих господарюючих організаційних структур, а саме концепція об'єднань підприємств;

4) терміни, які використано у вітчизняній нормативно-правовій базі для ідентифікації господарської сфери, а також її складових, не узгоджуються ні за назвою, а ні за змістом з відповідними термінами економічної науки.

Основні недоліки вітчизняної нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднань підприємств в економіці України полягають у тому, що вона:

- не дає чітких науково обґрунтованих та нормативно визначених загальних та істотних ознак відповідного економічного явища та його окремих видових форм;
- не визначає адекватних економічній природі цього економічного явища функцій та специфічних організаційних способів утворення.

Результати проведеного аналізу особливостей і недоліків, притаманних чинному нормативно-правовому забезпеченню функціонування об'єднань підприємств в Україні, дають підстави стверджувати, що відповідна система не дає можливості цілісно та змістовно ідентифікувати зазначене економічне явище і, як наслідок, забезпечити необхідні та достатні умови використання вітчизняними підприємствами цього засобу сприяння здійсненню ними підприємницької діяльності та ведення конкурентної боротьби, тому потребує її суттєвого комплексного поліпшення.

Рекомендації щодо поліпшення вітчизняної нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднань підприємств в економіці України спрямовані на те, щоб:

1) оформити та представити у Господарському кодексі України як єдиному правовому документі сукупність відповідних пропозицій;

2) забезпечити докорінні змістовні зміни в тексті Господарського кодексу України, які стосуються:

- статті 2 «Учасники відносин у сфері господарювання»;
- пунктів 1–3 статті 3 «Господарська діяльність та господарські відносини», а також правки назви цієї статті;
- статті 42 «Підприємництво як вид господарської діяльності», а також правки назви цієї статті;
- статті 44 «Принципи підприємницької діяльності», а також правки назви цієї статті та розширення її змісту;
- статті 55 «Поняття суб'єкта господарювання»;
- статті 62. «Підприємство як організаційна форма господарювання», а також правки назви цієї статті;

3) виключити з розділу II «Суб'єкти господарювання» главу 12 «Об'єднання підприємств»;

4) додати до тексту Господарського кодексу України:

- в розділі I «Загальні положення» статтю за № 2, у якій визначено зміст правового терміна «сфера господарювання»;

- у статті 45 «Організаційні форми підприємництва» положення, у яких представлено склад відповідних форм, а також скореговану назву зазначеної статті;
- розділ IX «Об'єднання підприємств як організаційна структура підприємництва», де визначено зміст поняття відповідного економічного явища.

Зазначені зміни та доповнення до Господарського кодексу України пропонується зробити на основі структурно-логічної схеми нового тлумачення системних зв'язків у складі поняття такого явища та правового терміна, як «сфера господарювання», що представлено на рис. 1.

Як уже зазначалося вище, до глави I Господарського кодексу України доцільно додати ще одну статтю, присвоївши їй № 2, при цьому слід врахувати, що нумерація інших наступних статей у складі цієї глави має відповідним чином змінитися. Запропоновану нову статтю слід назвати «Сфера господарювання», а її варто зміст викласти у такій редакції.

Стаття 2. Сфера господарювання.

Під сферою господарювання у цьому Кодексі слід розуміти таку складову економічної сфери буття, у межах якої її окремими учасниками як здійснюється безпосередньо господарська діяльність, так і опосередковано створюються необхідні, а також забезпечуються достатні умови для її реалізації.

Статтю 2 «Учасники відносин у сфері господарювання», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції, попередньо відповідно змінивши її нумерацію.

Стаття 3. Учасники відносин у сфері господарювання.

Учасниками відносин у сфері господарювання є:

- суб'єкти господарської діяльності (суб'єкти господарювання), що здійснюють зазначену діяльність безпосередньо;
- органи державної влади й органи місцевого самоврядування, що створюють необхідні умови для здійснення господарської діяльності її суб'єктами;
- інфраструктурні інституції забезпечення підприємництва, що забезпечують достатні умови для здійснення певного типу господарської діяльності її суб'єктами.

Пункти з 1 по 3 статті 3 «Господарська діяльність та господарські відносини», представлені у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції, попередньо відповідним чином змінивши нумерацію зазначеної статті.

Стаття 4. Господарська діяльність і господарські відносини.

1) Під господарською діяльністю у цьому Кодексі слід розуміти такий вид економічної діяльності суб'єктів господарювання, що пов'язана із залученням фінансово-економічних ресурсів, а також виготовленням і реалізацією товарів.

2) Господарська діяльність її суб'єктами може здійснюватися в одній із таких форм:

- підприємницького типу (підприємництво);
- непідприємницького типу.

3) Господарська діяльність у формі підприємництва, на відміну від її іншої форми, здійснюється завдяки створенню (або залученню) та використанню суб'єктами господарювання різних типів і видів економічних інновацій.

Статтю 42 «Підприємництво як вид господарської діяльності», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції.

Стаття 42. Підприємництво як форма господарської діяльності.

1. Підприємництво – це окрема форма господарської діяльності, що здійснюється таким суб'єктом господарювання, як підприємство, завдяки постійному використанню економічних інновацій з метою отримання надприбутку (економічного прибутку).

Статтю 44 «Принципи підприємницької діяльності», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції.

Стаття 44. Принципи та функції підприємництва.

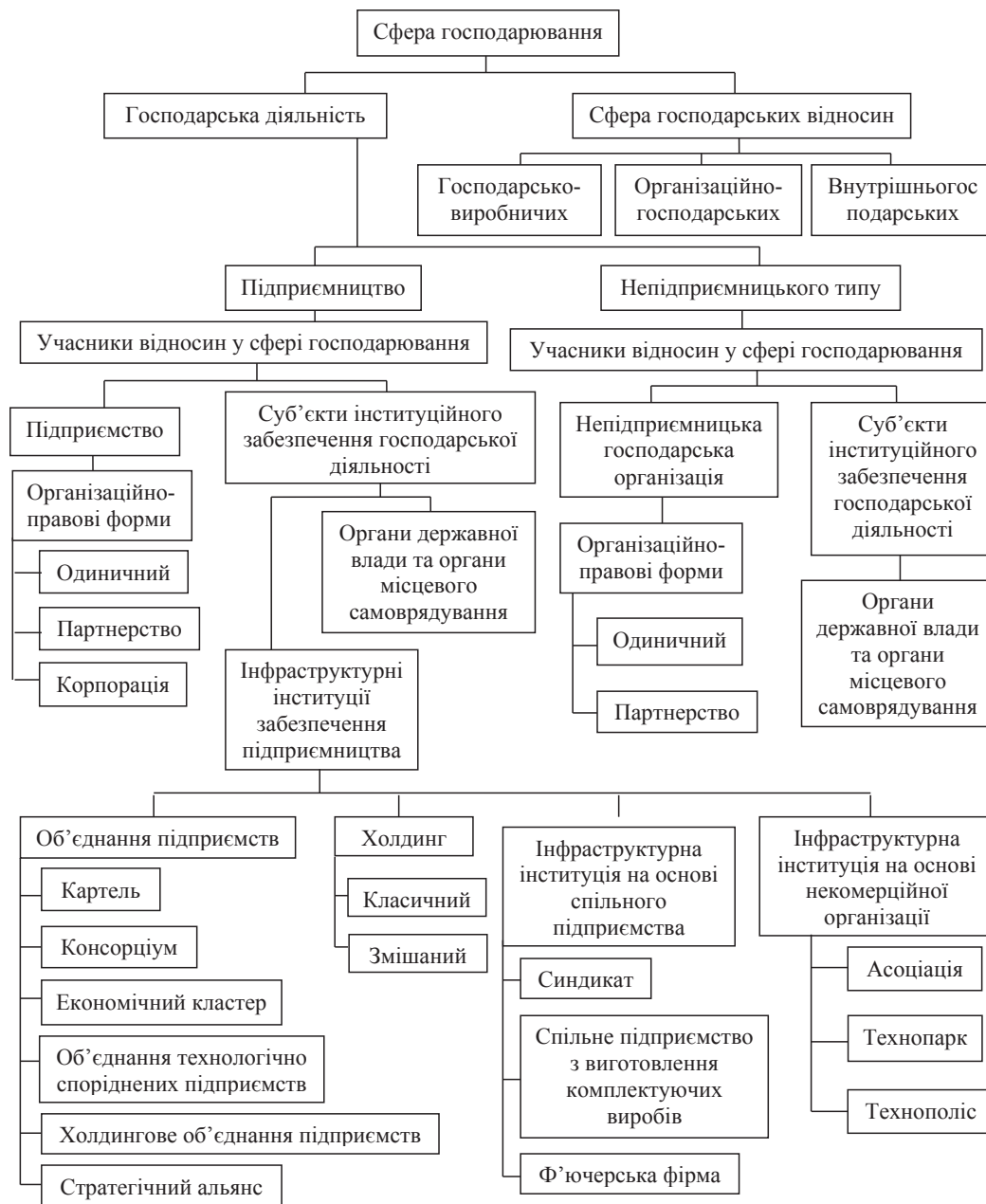

Рис. 1. Структурно-логічна схема системних зв'язків сфери господарювання

1) Принципи підприємництва:

- креативності;
- науковості;
- раціональності;
- легальності;
- етичності;
- соціальної відповідальності.

2) Функції підприємництва:

- творча (продукування нових ідей щодо засобів створення нових економічних благ);
- організаційна (визначення оптимальних умов та впровадження дієвих способів залучення економічних і фінансових ресурсів до господарської діяльності, а також ефективних способів використання факторів виробництва та реалізації товарів);
- соціальна (підвищення добробуту суспільства, формування та утвердження його ціннісних орієнта-

цій, формування стабільного соціального середовища, а також розкриття, розвиток та реалізація здібностей людей, що залучаються підприємцями до виробничого процесу);

- особистісна (самореалізація);
- еволюційна (динамізація темпів еволюції економічної сфери буття суспільства).

Статтю 45 «Організаційні форми підприємництва», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції.

Стаття 45. Форми підприємництва.

1) Підприємництво в Україні здійснюється у будь-яких формах, передбачених законом, на вибір підприємця.

2) Цей пункт пропонується залишити без змін.

3) Щодо фізичних і ... (далі за текстом статті 45 Кодексу).

4) До складу форм підприємництва належать ті, що:
– безпосередньо здійснюють підприємницьку діяльність (підприємство);

– забезпечують достатні умови для здійснення підприємницької діяльності (інфраструктурні інституції забезпечення підприємництва).

5) До складу форм інфраструктурних інституцій забезпечення підприємництва належать:

- об'єднання підприємств;
- холдинг;

– інфраструктурна інституція на основі спільного підприємства (синдикат, спільне підприємство з виготовлення комплектуючих виробів, ф'ючерська фірма);
– інфраструктурна інституція на основі некомерційної організації (асоціація, технопарк, технополіс).

6) Підприємство разом з об'єднанням підприємств складає окрему групу форм підприємництва, а саме організаційну структуру підприємництва.

Статтю 55 «Поняття суб'єкта господарювання», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції.

Стаття 55. Поняття суб'єкта господарювання.

1) Під суб'єктом господарювання у цьому Кодексі слід розуміти господарську організацію, що здійснює господарську діяльність у формі підприємництва або непідприємницького типу.

2) Господарська організація – це окремий тип учасника у сфері господарювання, що здійснює свою діяльність, реалізуючи господарську компетенцію.

3) Господарська організація реалізує свою господарську компетенцію ...*(далі за текстом пункту 3 статті 55 чинного Кодексу)*.

4) Для поняття «господарська організація» характерні такі істотні ознаки:

- наявність певного місця у суспільному поділі праці;
- наявність власного єдиного майна;
- технологічна зумовленість факторів виробництва;
- організаційна єдність;
- юридична відособленість;
- наявність розрахункових рахунків у комерційних банках;
- можливість ведення самостійного балансу;
- господарська самостійність;
- майнова відповідальність.

5) Господарська організація може існувати у таких формах:

- підприємство;
- непідприємницька господарська організація.

6) Господарська організація має право відкривати власні відокремлені підрозділи (представництво, філію) без створення юридичної особи.

Статтю 62 «Підприємство як організаційна форма господарювання», яка представлена у чинному Кодексі, слід викласти у такій редакції.

Стаття 62. Підприємство як організаційна структура підприємництва.

1) Підприємство – це форма господарської організації, що безпосередньо здійснює господарську діяльність підприємницького типу.

2) Підприємство є ...*(далі за текстом пункту 4 статті 62 чинного Кодексу)*.

3) Підприємство не має ...*(далі за текстом пункту 5 статті 62 чинного Кодексу)*.

Розділ IX «Об'єднання підприємств як організаційна структура підприємництва», який пропонується додати до змісту чинного Господарського кодексу України, слід викласти у такій редакції.

Розділ IX

Об'єднання підприємств як організаційна структура підприємництва

Стаття 405. Поняття об'єднання підприємств.

1) Об'єднання підприємств – це окрема форма інфраструктурної інституції забезпечення підприємництва, що створена групою підприємств як організаційна структура для досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності кожним з її учасників завдяки координації в межах відповідної форми об'єднання певних видів їх господарської діяльності.

2) Для поняття «об'єднання підприємств» характерні такі істотні ознаки:

- відсутність наявності певного місця у суспільному поділі праці;
- відсутність у суб'єкта економічних відносин власного інтересу та мотиву для здійснення господарської діяльності;
- підпорядкованість у своїй діяльності інтересам підприємств, що утворили відповідне об'єднання;
- договірний характер утворення;
- відсутність власного єдиного майна;
- відсутність наявності розрахункових рахунків у комерційних банках;
- відсутність можливості ведення самостійного балансу;
- відсутність правової відособленості;
- відсутність економічної свободи у здійсненні своєї діяльності;
- спільне прийняття учасниками об'єднання управлінських рішень на основі консенсусу;
- відсутність майнової відповідальності;
- тимчасовий характер функціонування.

Стаття 406. Функції об'єднання підприємств як організаційної структури підприємництва.

Об'єднання підприємств як організаційної структури підприємництва виконує такі функції:

- визначення цілей функціонування об'єднання підприємств, прав та обов'язків його учасників, а також їх легітимізація в угоді (договорі), що укладається між підприємствами, які утворюють відповідну організаційну структуру;
- координація господарської діяльності або окремих її видів, підприємств, які увійшли до складу учасників об'єднання підприємств, щодо реалізації цілей, зафіксованих в угоді про створення зазначеної організаційної структури;

– захисту у повному обсязі прав та інтересів кожного з підприємств, які увійшли до складу об'єднання підприємств, на основі контролю за виконанням членами зазначеної організаційної структури обов'язків щодо забезпечення її функціонування.

Стаття 407. Принципи створення та функціонування об'єднання підприємств.

Об'єднання підприємств створюється та функціонує на основі принципів:

- добровільності входження;
- балансу інтересів членів об'єднання;
- підпорядкованості діяльності об'єднання інтересам його членів;

– консенсусу у прийнятті управлінських рішень підприємствами, що входять до складу об'єднання.

Стаття 408. Форми об'єднання підприємств.

1) Об'єднання підприємств утворюється та функціонує у таких формах, як картель, консорціум, економічний кластер, холдингове об'єднання підприємств, стратегічний альянс, об'єднання технологічно споріднених підприємств.

2) Картель – це окрема форма об'єднання підприємств, яка створена групою підприємств великого розміру, що належать до однієї галузі, де посідають позиції лідерів з метою координації їх збутової діяльності засобами її територіальної сегментації та узгодження спільних умов здійснення відповідного виду господарської діяльності.

3) Консорціум – це окрема форма об'єднання підприємств, що створена декількома окремими підприємствами, які належать до середньої групи підприємств однієї галузі, з метою координації їх діяльності щодо спільного придбання та подальшого використання локальних інновацій, які поліпшують або наслідують.

4) Економічний кластер – це окрема видова форма об'єднання підприємств, що створена в межах територіального скупчення підприємств малого або середнього розмірів, які належать до середньої групи підприємств однієї галузі, з метою координації їх діяльності щодо спільного користування локальними поліпшувачими інноваціями на основі обміну правами на їх використання.

5) Холдингове об'єднання підприємств – це окрема видова форма об'єднання підприємств, яка створена групою підприємств великого розміру на основі спільної участі в їх акціонерному капіталі, господарська діяльність яких охоплює всі фази економічного процесу в межах національного простору, з метою координації процесу розширеного відтворення сформованого ними комплексу специфічних активів завдяки систематичному впровадженню глобальних базисних «піонерних» інновацій.

6) Стратегічний альянс – це окрема видова форма об'єднання підприємств, яка створена групою транснаціональних корпорацій з метою координації їх господарської діяльності щодо співробітництва у створенні глобальних базисних «піонерних» інновацій як засобу забезпечення процесу економічного розвитку кожного з цих міжнародних підприємств.

7) Об'єднання технологічно споріднених підприємств – це окрема видова форма об'єднання підприємств, яка створена за ініціативою держави на основі групи підприємств великого розміру, що належать до технологічно споріднених галузей, де посідають позиції національних лідерів, з метою координації їх діяльності щодо створення та впровадження глобальних базисних «піонерних» інновацій.

Стаття 409. Утворення об'єднання підприємств.

1) Об'єднання підприємств утворюється шляхом укладання угоди про сумісну діяльність учасників об'єднання підприємств.

2) Угода про сумісну діяльність учасників об'єднання підприємств включає такі основні статті:

- форма об'єднання підприємств;
- мета, а також цілі створення та функціонування визначеної форми об'єднання підприємств;
- назва об'єднання підприємств;
- склад учасників об'єднання підприємств;
- принципи створення та функціонування об'єднання підприємств;
- організаційний механізм координації діяльності підприємств у складі об'єднання підприємств;
- права й обов'язки учасників об'єднання підприємств;
- термін дії угоди про сумісну діяльність учасників об'єднання підприємств;
- умови та порядок виходу підприємства зі складу учасників об'єднання підприємств;
- механізм майнової відповідальності за порушення умов угоди про сумісну діяльність учасників об'єднання підприємств.

3) Порядок утворення та функціонування об'єднання технологічно споріднених підприємств визначається Кабінетом Міністрів України.

Висновки з проведеного дослідження. Нормативно-правову базу забезпечення функціонування об'єднань підприємств в економіці України слід вважати, згідно з принципом її формування, незавершеною. Терміни, які використані у вітчизняній нормативно-правовій базі для ідентифікації господарської сфери, а також її складових, не узгоджуються ні за назвою, ні за змістом з відповідними термінами економічної науки. Вона не дає чітких науково обґрунтованих і нормативно визначених загальних та істотних ознак відповідного економічного явища та його окремих видових форм, а також не визначає адекватних економічній природі цього економічного явища функцій та специфічних організаційних способів утворення. Внаслідок зазначених особливостей та недоліків цієї нормативно-правової бази вітчизняні господарюючі суб'єкти не здатні оцінити потенціал об'єднання підприємств як сучасний ефективний засіб ведення конкурентної боротьби та організаційну структуру, що забезпечує їм можливість ведення господарської діяльності підприємницького типу, а також використовувати у їх господарській практиці з метою забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності та оптимізації реалізації економічного інтересу цих юридичних осіб. Рекомендації щодо поліпшення вітчизняної нормативно-правової бази забезпечення функціонування об'єднань підприємств в економіці України спрямовані на вирішення зазначеної проблеми.

1. *Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Ченурди. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 269 с.*

2. *Гиль О.О., Гришина Л.О., Карась П.М. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посібник. Львів: Новий світ – 2000, 2009. 248 с.*

3. *Єгорова І.Т. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. Львів: Новий світ – 2000, 2009. 331 с.*

4. *Про промислово-фінансові групи в Україні: Закон України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v_234800-96.*

5. *Господарський кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.*

E-mail: bratyta@ukr.net